

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus De Virtutibus Moralibus, De Justitia Et Jure Et De
Contractibus

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, MDCCXXXIII.

VD18 90392159

Q. 3. An validus ac firmus est contractus ex metu celebratus?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40993

si notabilis sit error, vel mutatio. Aliud est de contractibus onerosis, seu reciprocis, qui pendunt à voluntate duorum sese mutuò obligantium, qui sic invicem obligari volunt, ut seculo errore circa substantiam rei, vel contractus, & dolo quolibet dante causam contractui, & ab altero contrahentium proveniente, rescindi non possint ab alterutro: alioqui sæpe nulla foret contractuum securitas, & pateret via innumeris litibus; nam facile alteruter sibi persuaderet se fuisse deceptum. Excipiuntur sponsalia, in quibus major libertas desideratur, eo quòd ordinentur ad mutuum amorem, & ad contrahendum indissolubile matrimonii vinculum.

Q. 3. An validus, ac firmus est contractus ex metu celebratus?

Not. Duplex est metus, levis, & gravis. Metus gravis, alius est absolutè gravis, alius respectivè. Metus gravis absolutè & qui dicitur cadens in constantem virum, est metus alicujus mali in se gravis, quo vir fortis commoveri solet: ut metus mortis, mutilationis, diuturni carceris, exilii, jactura omnium bonorum, amissio statûs, &c. Sive hæc mala immineant timenti, sive ejus liberis, parentibus, conjugis, vel consanguineis. Ad metum gravem revocatur metus reverentialis, seu timor habendi parentem, vel superiorem infensum,
si hæc

si hæc offensio putetur magna, diuturna, ac molesta, vel cum gravibus minis, aut verberibus conjuncta sit. Metus gravis respectivè dicitur, qui est alicujus mali, quod etsi non commoveat virum constantem, tamen foemina, vel seni, vel puero, vel homini meticuloso formidandum meritò videtur: nam hi omnes non minùs concutiantur levioribus malis, quàm viri fortes gravioribus. Porro ut metus censeatur gravis, necesse est, ut malum, quod timetur, verisimiliter immineat, alioqui vanus esset timor. Igitur metus gravis est quo timetur malum verisimiliter impendens, & grave, vel absolutè seu secundùm se, vel respectivè ad timentem. Metus verò levis est, quo timetur malum leve, vel grave, sed non verisimiliter impendens.

Resp. I. Contractus strictè sumptus, ex metu gravi injustè ad extorquendum consensum incusso factus, ex communi validus est. I. Jure naturæ: quia metus gravis non impedit voluntarium, ac liberum sufficiens ad peccatum mortale, quando non tollit usum rationis nec sufficientem deliberationem: voluntas enim non potest cogi quoad actus elicitos. Sic mercator cum plena advertentia rationis, & deliberatione voluntatis eligit ejectionem mercium potiùs quàm naufragium.

Nec obstat quod contrahens nollet contrahere, si metus abesset, nam, ut supponitur, verè consentit; & conditio nihil ponit in re, sed
relin-

relinquit absolutam electionem ad vitandum majus malum. Et verò hæc duo diversa sunt, *volo contrahere, & nollem contrahere, si metus abesset.* 2. Jure positivo, exceptis quibusdam, Prob. tum jure Canonico, cap. 2. *de iis quæ vi, &c. ibi: quæ metu, & vi sunt, de jure debent irritum revocari;* ergo sunt solum irritanda tum civili, l. 21. ff. *de eo quod metus causa, & l. ult. Cod. de his quæ vi, &c. ibi: venditiones, donationes, transactiones, quæ per potentiam extortæ sunt, præcipimus infirmari;* ergo ante sententiam non sunt irritæ.

Excipiuntur quidam contractus ex metu injusto facti, qui jure positivo sunt irriti scilicet 1. Matrimonium, cap. 15. *de sponsal.* 2. Professio religiosa, cap. 1. *de iis quæ vi, &c.* 3. Promissio dotis, vel ejus solutio, l. 21. ff. *de eo quod metus causa, &c.* 4. Promissio, vel traditio rerum Ecclesiæ, cap. 2. *de Jurejur.* 5. Jurisdictio metu gravi extorta, ex l. 2. ff. *de judic.* 6. Juxta multos sponsalia metu extorta; quia sunt via ad matrimonium contrahendum, unde perfectam etiam libertatem sicut ipsum requirunt. Fieri enim non potest, ut quis promissione suâ obligetur ad actum invalidum nempe ad matrimonium, quod invalidè contrahitur à persona metu gravi compulsæ. Dubitatur de contractu facto cum pupillo per auctoritatem tutoris metu extortam.

Resp. II. Contractus factus ex metu etiam respectivè gravi injustè incusso ad extorquendum

dum consensum, juxta communem sententiam potest rescindi arbitrio metum passi, sicut dictum est de dolo, unde non est omnino firmus: quia qui metum injustè intulit, fecit alteri injuriam, quæ fuit causa contractûs alioqui non futuri: ergo tenetur tollere, ac resarcire injuriam, & omnia incommoda inde manantia, & læsum in priorem statum libertatis restituere, damnâque omnia compensare etiam ante omnem sententiam: ac proinde metum passus habet Jus recuperandi suam priorem libertatem independentem à sententia judicis. Potest tamen, si velit, stare contractui invito injuriante, cùm non sit per se irritus, & injurians non habeat jus eum rescindendi. Hinc qui metu coactus emit aliquid ab altero, potest contractum dissolvere, vel cogere venditorem ad standum contractui.

Imò tertius possessor tenetur reddere passio-
rem metu injusto extortam, si hic eam repetat, ex l. 14. ff. de eo quod metûs causa, §c. quia revocato consensu res illa pertinet ad priorem possessorem, & non potuit ad alium transire, nisi vitio metûs affecta, & cum obligatione revertendi ad suum priorem Dominum pro ejus arbitrio.

Id totum locum habere docent multi, etiam si metus non à contrahente, sed à tertio incuteretur, idque jure naturæ: quia consensus per iniuriam extortus non transfert rem solidè, & irrevocabiliter, sed eo modo, ut ma-
neat

neat Jus in rem, & non solum in personam, quæ iniuriam intulit; par enim non est, ut quis per iniuriam alterius Jus omne in rem suam omittat. Deinde ratione iniuriæ res est in priorem statum restituenda, ergo obnoxia est restitutioni ubicunque fuerit. Aliud est de errore, vel dolo circa qualitatem accidentalem proveniens à tertio: quia non impedit voluntarium perfectum circa substantialia. At metus à quovis incussus ad extorquendum consensum, reddit illum minùs voluntarium quoad substantiam. Cæterùm constat, contractum in tali casu posse rescindi auctoritate judicis, & dari actionem non solum in personam, quæ metum intulit, sed etiam in rem, ad quemcunque pervenerit, l. 9. ff. de eo quod metùs causa.

Dixi, i. *Metu gravi*, nam metus levis, etiam respectivè, qui in jure dicitur vanus, non præsumitur dedisse causam contractui, & ob hanc præsumptionem, & ne multiplicentur lites, in foro externo non admittitur exceptio, nec datur actio ad rescindendum contractum. Tamen si metus levis injustus verè dederit causam contractui, ita ut eo sublato non fuisset datus consensus, juxta multos potest in foro conscientie rescindi contractus pro voluntate metum passi: quia qui metu injusto, licet levi, extorquet consensum, facit alteri injuriam, quam proinde tenetur tollere, ac rescindere, restituendo coactum in priorem statum: unde

unde hic habet Jus ad hanc restitutionem, & redditionem rei suæ, si velit rescindere contractum.

Hinc qui metu iniusto sive gravi, sive levi, consensum extorsit, tenetur in conscientia restituere id, quod extali contractu accepit, si coactus velit, & insuper totum lucrum cessans, & damnum emergens compensare, cum per iniustam coactionem suam fuerit illius causa. Coactus autem tenetur vicissim accepta restituere, si contractui stare nolit; nam non habet justum titulum ea retinendi.

Dixi 2. *Metu gravi etiam respectivè*, scilicet ad fragilitatem talis personæ, ut docet communis, aut saltem longè communior sententia. Nam metus respectivè gravis idem præstat, quod metus absolutè gravis; homines enim meticulosæ indolis non minùs commoventur levibus malis, quàm viri fortes gravioribus: ideòque metus respectivè gravis involuntarium, seu repugnantiam æquè creat.

Dixi 3. *Injustè incusso*. Nam si metus fuerit justus, id est, de malo debito, quod alter jure inferre potest, contractus non potest rescindi à coacto: quia in illo nulla injuria intervenit, quæ sola rescindendi causa est.

Dixi 4. *Metu incusso ad extorquendum consensum*. Nam si metus fuerit alia de causa incussus ab alio tertio etiam injustè, contractus non potest rescindi: ut si quis in latrones in-

cidens, metu ne ab illis occidatur, vel spoliatur, alteri, qui injuriæ non est particeps, promittat pecuniæ summam, ut eum liberet, tenetur promissa complere. Quia tunc metus non est propriè causa contractûs, sed solum occasio; nec contractus est metu extortus: sed cum metus sit ob aliam causam injectus, adhibetur sponte contractus tanquam medium ad illum pellendum. Qui tamen metum illum injustè inculsit, tenetur ad restitutionem damnorum; nam est illorum prima causa, vel saltem occasio injusta, ex c. ult. *de injur.* Idem dic de metu à causa naturali, vel interna orto: nam talis metus citra omnem injuriam provenit, & à nullo alio quis ad contrahendum compellitur nisi à se ipso.

CAPUT III.

De iis, qui contrahere possunt.

Q. I. *Quinam generatim valide possunt contrahere?*

Resp. Si omnes, & soli usu rationis præditi, qui liberam habent bonorum administrationem, seu legitimam facultatem disponendi de illis. Quia cum contractus sit actus humanus, qui solum humano modo, id est, cum advertentia, & libertate fieri debet, requirit rationis usum; & cum sit actus, quo de re aliqua disponitur, requirit in contrahente liberam facultate-